

แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Guidelines for Developing Instruction Behavior of Pre-Service Teachers

วัสส์พร จิโรจพันธุ์¹ และ กันต์ฤทัย คลังพหล²

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี^{1,2}

Wassaporn Jirojphan¹ and Kanruethai Klangpahol²

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Pathum Thani Province^{1,2}

Corresponding Author, E-mail: Wassaporn@vru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2) เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน สาขาวิชา จำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ และ 3) ศึกษาความคาดหวังในการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างจำนวน 150 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการคำนวณจากโปรแกรม G* Power เครื่องมือวิจัยที่ใช้ คือ แบบสอบถามพฤติกรรม การจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความเชื่อมั่น 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที (t-test) และสถิติทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัย พบว่า

1) ระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอนสาขาวิชา จำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ พบว่า มีพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

* ได้รับบทความ: 29 มกราคม 2567; แก้ไขบทความ: 17 พฤษภาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 17 มิถุนายน 2567

3) ความคาดหวังในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในการจัดการเรียนการสอน พบว่า ด้านการวางแผนและเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ นักศึกษามีความคาดหวังในการพัฒนาตนเองทั้ง 3 ด้าน ซึ่งทั้ง 3 ด้านล้วนต้องการพัฒนาเพื่อให้ตนเองมีความรู้ ทักษะเพิ่มขึ้น เพื่อนำไปปฏิบัติงานในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

คำสำคัญ: พฤติกรรม; การจัดการเรียนการสอน; นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Abstract

This research aimed 1) to study levels of instruction behavior of pre-service teachers, 2) to compare levels of instruction behavior of pre-service teachers, classified by levels of classrooms, subject fields, the number of teaching hours per week and 3) to study expectation in the development of instruction behavior of pre-service teachers. The sample was 150 pre-service teachers. Stratified random sampling was used and the sample size was calculated using G* power. The research instrument was a questionnaire about instruction behavior of pre-service teachers. Its reliability was 0.95. Data were analyzed by mean, standard deviation, T-test, and F-test.

The research results indicated that

1) overall level of instruction behavior of pre-service teachers was high.

2) the comparison of levels of instruction behavior of pre-service, classified by levels of classrooms, subject fields, the number of teaching hours per week revealed that their instruction behavior was different with statistical significance at the 0.05 level,

3) the expectation in self- development of instruction behavior of pre-service teachers comprised teaching planning and preparation, learning management, and measurement and evaluation. The pre-service teachers expected self-development in 3 aspects to ensure they have increased knowledge and skills so that can deliver quality teaching and ensure that students will achieve the most efficient learning. Which can be summarized into 4 topics as follows: plan, do, self-development and self-management.

Keywords: Behaviors; Instruction; Pre-Service Teacher

บทนำ

มนุษย์เป็นกำลังสำคัญที่สุดในการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศชาติ การจะสร้างมนุษย์ให้มีคุณภาพขึ้นมาในสังคมได้นั้น หนึ่งในปัจจัยสำคัญก็คือ การศึกษานั้นเอง การศึกษาจะทำให้มนุษย์เกิดความรู้และพัฒนาตนได้ การส่งเสริมการศึกษาที่ถูกทิศทางย่อมทำให้ประเทศนั้น มีทรัพยากรที่เรียกว่า มนุษย์อย่างมีศักยภาพในการสร้างรากฐานให้ประเทศเจริญก้าวหน้า โดยประเทศไทยนั้นได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ ดังจะเห็นได้จากนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ โดยคำนึงถึงชาติ ศาสนา ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม กีฬา ความปลอดภัย ความมีโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ นโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 ประกอบไปด้วย 7 ข้อ หนึ่งในนั้น กล่าวถึงการส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากร ในประเด็นส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาครู ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะที่จำเป็น สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตในโลกปัจจุบันสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) แต่พบว่าวิชาชีพครูพบปัญหาด้านคุณภาพการสอนยังไม่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ดี จากผลการสอบ PISA ประจำปี 2022 ผลคะแนนของเด็กไทยซึ่งจะเป็นทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนาให้ประเทศของเราก้าวหน้าขึ้น “ความฉลาดรู้” (Literacy) ใน 3 ด้าน ได้แก่ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนไทยมีคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ 394 คะแนน ด้านวิทยาศาสตร์ 409 คะแนน และด้านการอ่าน 379 คะแนน ซึ่งเมื่อเทียบกับ PISA 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยทั้ง 3 ด้านลดลง สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) (2566) ทำให้เกิดวิกฤตศรัทธาต่อวิชาชีพครูยังส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนที่เข้าศึกษาในสถาบันผลิตครูซึ่งมีสาเหตุหลายประการ เช่น ระบบการผลิตครูขาดความต่อเนื่องและไม่สอดคล้องกับความต้องการในการใช้ครู ขาดฐานข้อมูลการผลิตและพัฒนาครู ทำให้การผลิตครูในบางสาขาเกินความต้องการและขาดแคลนในสาขาวิชาที่จำเป็น การพัฒนาครูส่วนใหญ่ถูกกำหนดแนวทางและวิธีการจากส่วนกลาง ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของครูผู้ปฏิบัติการสอน สภาพดังกล่าวก่อให้เกิดวิกฤติของระบบการผลิตครู การพัฒนาครูการใช้ครูและการบริหารงานบุคคลของครู ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาที่ลดต่ำลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ซึ่งการพัฒนาวิชาชีพครูนั้นไม่เพียงจะต้องพัฒนาครูประจำการเท่านั้น หากควรเริ่มตั้งแต่ระบบการผลิตครู กลไกการผลิตและพัฒนาครูที่สำคัญต้องมีสถาบันผลิตและพัฒนาครู (Teacher Academy) เพื่อหล่อหลอมและคัดกรองคนที่จะเข้ามาเป็นครูที่มีคุณภาพ มีจิตวิญญาณของความเป็นครู (ทอง อันทะไชย, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2564) กรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เปิดเผยว่า คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เห็นความสำคัญของ

กระบวนการผลิตครูที่มีคุณภาพ เนื่องจากครูคือตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาของประเทศ อีกทั้ง (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน, 2551) เสนอว่า สถาบันครุศึกษาต้องทำให้นักศึกษาครูให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานครูในโรงเรียน เพื่อให้นักศึกษาครูสามารถปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและก้าวสู่วิชาชีพครูอย่างมั่นใจ และ จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาสมรรถนะของครูไทย และสมรรถนะของครูไทย ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า ครูขาดทักษะในการสอนในชั้นเรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน การวัดประเมินผลระหว่างเรียน (วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์ และ ศิริศักดิ์ จันฤชัย, 2560 : 191-200; ศิริพร ศรีปัญญา, 2560 : 126-138; พวงเพ็ญ อินทรประวัติ และคณะ, 2564 : 180-195)

จากสภาพการณ์ปัจจุบันทั้งการเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยี นโยบายการพัฒนาชาติและพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่ดีของประเทศและสภาพปัญหาต่าง ๆ ข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของระบบการผลิตครูและมีความสนใจในการศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการพัฒนาตนเองของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อเป็นแนวทางให้กับทางคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี และสถาบันผลิตครูอื่น ๆ ในการขับเคลื่อนระบบการผลิตครูให้เกิดประสิทธิภาพในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน สาขาวิชา จำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์
3. เพื่อศึกษาความคาดหวังการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ชั้นปี 4) คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 7 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาการศึกษาปฐมวัย สาขาการประถมศึกษา สาขาภาษาจีน สาขาภาษาไทย สาขาภาษาอังกฤษ สาขาวิทยาศาสตร์ และสาขาคณิตศาสตร์ ที่ฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 342 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป G*Power 3.1.9.4 โดยเลือก Test family คือ F-test (ANOVA: Fixed effects, omnibus, one way) และ ด้วยขนาดอิทธิพล (effect size: f) เท่ากับ 0.26 โอกาสของความคลาดเคลื่อน (error prob: α) เท่ากับ 0.05 ค่าอำนาจการทดสอบ ($1 - \beta$) เท่ากับ 0.80 จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 3 กลุ่ม คำนวณขนาดที่เหมาะสมได้เท่ากับ 147 ตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ กำหนดให้ระดับชั้นที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นชั้น (Strata) ประกอบด้วย 3 ระดับ ได้แก่ ระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา โดยทำการสุ่มระดับละ 50 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 150 คน ซึ่งมีขนาดเหมาะสมสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ขั้ววางแผนและเตรียมการสอน 2) ขั้วการจัดการเรียนรู้ 3) ขั้วการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความคาดหวัง เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของตนเอง มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด โดยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ด้วยวิธีการหาค่า IOC ซึ่งผลการวิเคราะห์ ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 ซึ่งค่า IOC ต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป และค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาร์ค ได้ค่าความเชื่อมั่นภาพรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 มากกว่า .70 ซึ่งเกณฑ์การยอมรับขั้นต่ำ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ (Google Form) ในการส่งลิงค์แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้กลุ่มตัวอย่าง

5. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

5.1 การศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 7) ดังนี้ (4.50-5.00 มากที่สุด, 3.50-4.49 มาก, 2.50-3.49 ปานกลาง, 1.50-2.49 น้อย และ 1.00-1.49 น้อยที่สุด)

5.2 การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามระดับชั้นที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน สาขาวิชา โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และจำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบ 2 กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent samples)

5.3 การวิเคราะห์ความคาดหวัง เกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การวางแผนและเตรียมการสอน 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รายด้าน และภาพรวม ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครูปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำแนกเป็น 3 ด้าน จำแนกโดยภาพรวมและรายด้าน (n=150)

พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน	ระดับพฤติกรรม		
	M	S.D.	แปลผล
การวางแผนและเตรียมการสอน	4.36	0.52	มาก
การจัดการเรียนรู้	4.39	0.52	มาก
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.21	0.61	มาก
รวม	4.34	0.51	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า โดยภาพรวม นักศึกษาครูมีระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ($M = 4.34$, $SD = 0.51$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนจากมากที่สุด คือ ขั้นการจัดการเรียนรู้ ($M = 4.39$, $SD = 0.52$) ขั้นวางแผนและเตรียมการสอน ($M = 4.36$, $SD = 0.52$) และน้อยที่สุด คือ ขั้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ($M = 4.21$, 0.51) โดยทุกด้านระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามระดับชั้นที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน

ตารางที่ 2 ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามระดับชั้นที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน

พฤติกรรม การจัดการเรียนการสอน	Source	Sum of Square	df	Mean Square	F	Sig
ภาพรวม	Between Groups	4.664	2	2.332	10.129*	.000
	Within Groups	33.843	147	.230		
	Total	38.507	149			

Levene's Test of Homogeneity of Variance: $F=4.708$, $df1=2$, $df2=147$, $p=.010$

Games-Howell	Mean Difference	Sig
อนุบาล (M=4.61) – ประถมศึกษา (M=4.38)	.22612*	.017
อนุบาล (M=4.61) – มัธยมศึกษา (M=4.12)	.48646*	.000
ประถมศึกษา (M=4.38) – มัธยมศึกษา (M=4.12)	.26035*	.024

* $p<.05$

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามระดับชั้นที่นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน พบว่า ภาพรวม นักศึกษาครูมีพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเห็นว่ามี ความแตกต่างจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกันเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Games-Howell สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีความแปรปรวนไม่เท่ากัน โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของพฤติกรรม การจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 คู่ ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ อนุบาล - ประถมศึกษา, อนุบาล - มัธยมศึกษา และประถมศึกษา - มัธยมศึกษา

3. ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู จำแนกตามสาขาวิชา

ตารางที่ 3 ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามสาขาวิชา

พฤติกรรม การจัดการเรียนการสอน	Source	Sum of Square	df	Mean Square	F	Sig
ภาพรวม	Between Groups	7.716	6	1.286	5.973*	.000
	Within Groups	30.791	143	.215		
	Total	38.507	149			

Levene's Test of Homogeneity of Variance: $F=3.052$, $df1=6$, $df2=143$, $p=.008$

Games-Howell	Mean Difference	Sig
การศึกษาปฐมวัย (M=4.61) - คณิตศาสตร์ (M=3.94)	.66551*	.000
ประถมศึกษา (M=4.62) - คณิตศาสตร์ (M=3.94)	.67713*	.002
ภาษาไทย (M=4.35) - คณิตศาสตร์ (M=3.94)	.40390*	.045

*p<.05

จากตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า ภาพรวม นักศึกษาครูมีพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเห็นว่ามีความแตกต่างจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกันเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Games-Howell สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีความแปรปรวนไม่เท่ากัน โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 3 คู่ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การศึกษาปฐมวัย - คณิตศาสตร์, ประถมศึกษา - คณิตศาสตร์ และภาษาไทย - คณิตศาสตร์

4. ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามจำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามจำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์

พฤติกรรม การจัดการเรียนการสอน	จำนวนชั่วโมงสอน ต่อ สัปดาห์	M	SD	t	Sig
ภาพรวม	ไม่เกิน 10 ชั่วโมง	4.25	.57	2.486	.014
	มากกว่า 10 ชั่วโมง	4.45	.40		

*p<.05

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามจำนวนชั่วโมงสอน ต่อ สัปดาห์ พบว่า ทั้งภาพรวม นักศึกษาครูมีระดับพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการศึกษาความคาดหวังในการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคาดหวังในการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การวางแผนและเตรียมการสอน 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความคาดหวังในการพัฒนาพฤติกรรมตนเองในการจัดการเรียนการสอน ดังตัวอย่างคำตอบจากข้อคำถามปลายเปิด

ด้านการวางแผนและเตรียมการสอน

“ ศึกษาและวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้องก่อนวางแผนการเรียน ”

นักศึกษา A

“ คาดหวังว่าตนเองจะสามารถวางแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก และเตรียมการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ”

นักศึกษา B

“ คาดหวังว่าเราจะพัฒนาตนเองให้วางแผนได้อย่างครอบคลุมและเตรียมสื่อการเรียนรู้ให้เพียงพอกับเด็ก ”

นักศึกษา C

“ จัดสรรเวลาในการวางแผนและเตรียมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ”

นักศึกษา D

ด้านการจัดการเรียนรู้

“ มีเทคนิคการสอนและจัดกิจกรรมที่หลากหลายสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ”

นักศึกษา E

“ ความคาดหวังในการพัฒนาตนเอง ในด้านการพูดการสอน มีวิธีการสอนใหม่ ๆ สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีความสุขสนุกสนาน หากิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น ”

นักศึกษา F

“ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและได้รับความรู้อย่างเต็มที่ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน นักเรียนเข้าใจและได้ลงมือปฏิบัติได้ สามารถนำไปใช้ได้ในอนาคต ”

นักศึกษา G

ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

“ มีเทคนิควิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย”

นักศึกษา H

“ คาดหวังว่า จะมีวิธีการจัดการในเรื่องของวิธีการวัดและประเมินผลได้ดีและเหมาะสมยิ่งขึ้น”

นักศึกษา I

“ ทำการวัดประเมินผลได้อย่างเหมาะสมและตรงตามจุดประสงค์”

นักศึกษา J

“ มีการวัดประเมินผลเป็นระยะและเป็นระบบ”

นักศึกษา K

จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา นักศึกษาครุมีความคาดหวังในการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนการสอน เพื่อปฏิบัติการสอนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาการสอนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของนักเรียนและพัฒนานักเรียนให้เต็มตามศักยภาพ โดยนักศึกษาคาดหวังให้ตนเองมีการศึกษาข้อมูลต่างๆที่จำเป็นต่อการวิเคราะห์ข้อบ่งชี้ สภาวะและปัญหาเพื่อนำไปวางแผน เตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ทั้งก่อนการจัดการเรียนการสอนและในขณะจัดการเรียนการสอนได้ด้วยความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพพร้อมลงมือปฏิบัติ อีกทั้งตระหนักถึงการพัฒนาความสามารถตนเองโดยให้ความสำคัญ 1) ต่อตนเองในการปรับปรุงสิ่งที่บกพร่อง พัฒนาพฤติกรรมให้เหมาะสม และเสริมสร้างคุณลักษณะที่จำเป็น และ 2) ต่อบุคคลอื่นในการเตรียมตนให้เป็นครูที่ดีของนักเรียน และคาดหวังการบริหารจัดการตนเองได้โดยสามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึก ตลอดจนพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสามารถสรุปจากการสังเคราะห์ได้ ดังรูปภาพที่ 1



ภาพที่ 1 แผนภาพความคาดหวังของนักศึกษาครุในการพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งภาพรวมและรายด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผนและเตรียมการสอน 2) การจัดการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความเข้าใจและตระหนักถึงหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมาย ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุริพร มุลณี (2565) ที่ศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1 พบว่าค่าเฉลี่ย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากสูงที่สุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านการทำให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ รองลงมา ด้านการส่งเสริมให้นักเรียน ประสบความสำเร็จ ด้านการแสดงความใส่ใจในการสอนและด้านการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตามลำดับ และสอดคล้องกับ สิริสวัสดิ์ ทองก้านเหลือง และ ฤตินันท์ สมุทรทัย (2556) ศึกษาความคิดเห็น ที่มีต่อสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในระดับองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ความรู้ บุคลิกลักษณะ การจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดกับผู้เรียน โดยสภาพเป็นจริงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และระดับสมรรถนะ มีสภาพเป็นจริงอยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่า นักศึกษาครูตระหนักถึงคุณลักษณะ และคุณภาพ ที่พึงประสงค์ในการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ทั้งด้านความรู้และด้านประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ หรือการจัดการศึกษาที่สามารถนำไปใช้ในการเป็นครูได้ต่อไป

2. ระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตาม ระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน สาขาวิชา จำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ พบว่า ทุกระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน และทุกสาขาวิชา มีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากขึ้นไป และทุกช่วง ของจำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะนักศึกษาทุกคนได้รับการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูผ่านกิจกรรมเสริมความเป็นครู โดยการบ่มเพาะจากคณะและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพชั้นปี 1-3 ในสถานศึกษา และเมื่อเปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า ภาพรวมระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ อริยา คูหทัย และ หริรักษ์ แก้วกับทอง (2559) ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะความเป็นครู ของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นักศึกษาครูมีสมรรถนะความเป็นครู ด้านความสามารถในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่ออิงสาขาวิชา อีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำแนกตามระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอนและจำนวนชั่วโมงสอนต่อสัปดาห์ พบว่า ภาพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะธรรมชาติ

ของภาระงานแต่ละสาขาวิชาและภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติในแต่ละสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยภาระงานครุตามมติ ก.ค.ศ. กำหนดไว้ดังนี้ 1) ชั่วโมงสอนตามตารางสอน 2) งานส่งเสริมและสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ 3) งานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และ 4) งานตอบสนองนโยบายและ จุดเน้น (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่คละขนาดของสถานศึกษา ซึ่งอาจส่งผลให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับ พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาแตกต่างกันตามการบริหารงานและนโยบายของแต่ละ สถานศึกษา สอดคล้องกับ ปวีณา มีชูสม (2560 : 60-67) ศึกษาผลการเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติการงาน ของครูในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูในสถานศึกษา ขนาดเล็ก ครูในสถานศึกษาขนาดกลาง และครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ปฏิบัติภาระงานมากกว่าครู ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษทุกด้าน

3. การศึกษาความคาดหวังในการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า ด้านการวางแผนและเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ และ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ นักศึกษาครูมีความคาดหวังในการพัฒนาด้านทั้ง 3 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน (2557) กล่าวว่า การวางแผนหรือการออกแบบ การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ควรคำนึงตามขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์หรือ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 2) กำหนดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องหรือล่อไปกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ในแต่ละข้อ 3) กำหนดยุทธศาสตร์การสอนว่า ต้องการใช้หรือเน้นทฤษฎีการเรียนรู้หลัก การเรียนรู้หรือ แนวคิดใดที่เหมาะสมกับเนื้อหา เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน บริบทของแหล่งการจัดการเรียน การสอน โดยเน้นครูเป็นศูนย์กลางบ้าง เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางบ้าง หรือเน้นสื่อเป็นศูนย์กลางบ้าง โดยถือประโยชน์นักเรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งเลือกใช้รูปแบบการสอน หรือวิธีสอนเทคนิคการสอน หรือให้ใช้ แบบผสมผสานให้เหมาะสมกับเนื้อหาและบริบท และ 4) กำหนดวิธีวัดผลการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีที่เน้น นักเรียนเป็นศูนย์กลาง และยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2545) ได้บัญญัติความหมายของคำว่าครูไว้ว่า เป็นบุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้าน การสอน การจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ อีกทั้งพื้นฐานธรรมชาติ ความเป็นตัวตนของมนุษย์ ในความเป็นตัวตนกับการพัฒนาด้านของมนุษย์ มนุษย์จะประสบความสำเร็จ ในการศึกษาเล่าเรียน การประกอบอาชีพ และเรื่องอื่น ๆ นั้น ทักษะในการจัดการตนเองจะช่วยกำกับ พฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ให้บรรลุเป้าหมายได้ (O'Keefe & Berger, 1999) และความคาด หวังทั้ง 3 ด้านของนักศึกษาล้วนต้องการจัดการบริหารพัฒนาเพื่อให้ตนเองมีความรู้ ทักษะเพิ่มขึ้น เพื่อนำ ไปปฏิบัติตนในการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้

อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ทักษะการจัดการบริหารตนเองจึงเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Paulauskas & Paulauskas, 2008 : 81-82; Gerhardt et al., 2007 : 1344)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องกำหนดมาตรการในการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อพัฒนาพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

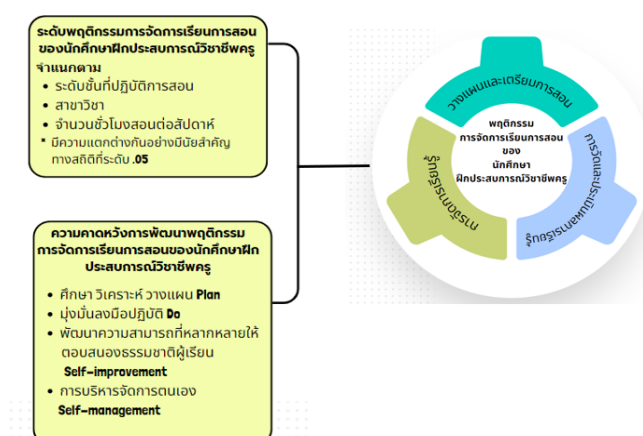
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 งานวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาสมรรถนะหรือพฤติกรรมด้านอื่นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.2 งานวิจัยในครั้งต่อไป อาจจะศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนนักศึกษาสังเกตการสอนและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.3 งานวิจัยในครั้งต่อไป อาจจะศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระหว่างก่อน การไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพและภายหลังกลับจากการไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

องค์ความรู้ใหม่



ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: ศุภสมาคมประชาชาติ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. สืบค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://www.moe.go.th/360policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- จุรีพร มุลณี. (2565). ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (การศึกษานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- ณัฐกร ดวงพระเกษ และคณะ. (2560). รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ศรีนครินทรวิโรฒ*, 18(2), 209-224.
- ดวง อันทะไชย. (2565). "การผลิตครูไทย" ระบบปิดมีคุณภาพได้มาตรฐานกว่าระบบเปิด. สืบค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/social/1000888>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2564). รุกปฏิรูปกลไกระบบการผลิต-พัฒนาครู แก้ปัญหาป้อนเกินเข้าซ้อนคุณภาพด้อย. สืบค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2566, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/2242252>
- ปวีณา มีชูสม. (2560). การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. *ศึกษา วารสารศึกษาศาสตร์*, 4(1), 60-67.
- พวงเพ็ญ อินทรประวัติ และคณะ. (2564). สมรรถนะของครู 4 ด้านที่ผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนมากที่สุด. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 22(1), 180-195.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข. (2557). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พรทิพย์ แข็งขัน. (2551). สมรรถนะครูและแนวทางการพัฒนาครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- วีระชัย ศรีวงษ์รัตน์ และ ศิริศักดิ์ จันทรชัย. (2560). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 23(1), 191-200.

- ศิริพร ศรีปัญญา. (2560). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2566). การแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2022. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2566, จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21/>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2564). ภาระงานของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ผู้บริหารสถานศึกษา ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ และตำแหน่ง ผู้บริหารการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2567, จาก https://otepc.go.th/th/content_page/item/3474-2021-08-30-11-22-42.html
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). ระบบและรูปแบบการพัฒนาครูที่เหมาะสมกับสังคมไทย และความเป็นสากล. สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2566, จาก https://elibrary.ksp.or.th/doc_num.php?explnum_id=5084
- สิริสวัสดิ์ ทองก้านเหลือง และ ฤตินันท์ สมุทรทัย. (2556). สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารวิจัยและประเมินผลอุบลราชธานี*, 2(2), 81-93.
- อริยา คูหาญ และ หริรักษ์ แก้วกับทอง. (2559). สมรรถนะความเป็นครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (รายงานวิจัย). ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี.
- Gerhardt, Megan W.; Rode, Joseph C.; & Peterson, Suzanne J. (2007). Exploring Mechanisms in the Personality-Performance Relationship: Mediating Roles of Self-management and Situational Constraints. *Personality and Individual Differences*, 43(6), 1344-1355.
- O'Keefe Edward J. and Berger Donna S. (1999). *Self-management for College Student*. New York: Partridge Hill Publishers.
- Paulauskas, Stasys; & Paulauskas, Alexsandr. (2008). The Victaulic and Strategic Self-management as Tools for Sustainable Development. *Technological and Economic Development of Economy*, 14(1), 76-88.